

Saksframlegg

Høring - Rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester - kriterier og ventelister

Arkivsak.: 15/46843

Forslag til vedtak:

Formannskapet avgir på vegne av Trondheim kommune følgende hørings svar til Helse- og omsorgsdepartementet:

1. Trondheim kommune støtter Helse- og omsorgsdepartementet forslag til den nye bestemmelsen i pasient og brukerrettighetsloven § 2-1 e.
2. Trondheim kommune støtter presiseringen av at behandlende leges vurdering/erklæring/epikrise skal vektlegges i vurderingen og være en del av beslutningsgrunnlaget for tildeling av langtids plass i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester.
3. Trondheim kommune støtter forslaget om at det innføres nasjonale kriterier for langtidsopphold i sykehjem eller i bolig med heldøgns omsorgstjenester.
4. Trondheim kommune støtter forslaget om å fastsette administrative kriterier for tildeling av langtids plass i egen forskrift.
5. Trondheim kommune støtter forslaget fra Helse- og omsorgsdepartementet om å pålegge kommunene å føre venteliste over personer som venter på langtids plass.

1. Innledning:

Helse- og omsorgsdepartementet har sendt høringsnotat- forslag til lovendringer, *Rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig i særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester - kriterier og ventelister*. (<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---rett-til-opphold-i-sykehjem-eller-tilsvarende-bolig-sarskilt-tilrettelagt-for-heldoqns-tjenester---kriterier-og-ventelister/id2438834/>). Høringsfrist er 5.12.2015.

2. Bakgrunn

Retten til sykehjems plass eller opphold i tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester er presisert i pasient – og brukerrettighetsloven. *Etter pasient- og brukerrettighetsloven har pasient og bruker rett til nødvendige helse- og omsorgstjenester fra kommunen de oppholder seg i, jf. loven § 2-1a.*

Trondheim kommune har vedtatt en definisjon på full sykehjemsdekning, vedtatt av Bystyret i 2007.

Ett av de seks kriterier for å oppfylle kravet om full sykehjemsdekning er:

Trondheim kommune

Alle som trenger heldøgns omsorg, enten som sykehjemsplass, eller som bolig i et helse- og velferdssenter skal få dette innen 6 uker.

Trondheim kommune har utformet egne kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem. Se vedlagte kriterier.

Trondheim kommune jobber nå med en revidering av disse kriteriene.

En viktig presisering i grunnlaget for lovforslaget om rett til sykehjemsplass eller bolig med heldøgns omsorg, er fokuset på at behandlende leges vurdering/erklæring/ epikrise skal vektlegges i vurderingen og være en del av beslutningsgrunnlaget.

Trondheim kommune har et nært og godt samarbeid med fastlegene. Rådmannen ser imidlertid behovet for å utforme en mer presis rutine for å sikre en formell dialog/ kommunikasjonen med fastlegene. Dette for å sikre at helse og velferdskontorene retter en forespørsel til behandlende lege hvor det går fram hvilke vurderinger som etterspørres, og behandlende lege skal gjøre en vurdering om funksjon og helsetilstand til personen det gjelder.

Trondheim kommune har utviklet egne kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller i tilsvarende bolig og støtter forslaget om å innføre tilsvarende nasjonale kriterier. Trondheim kommune har utformet administrative kriterier for tildeling av langtidsopphold.

En utforming av dette som en egen forskrift, vil kreve at man må følge forvaltningslovens særlige saksbehandlingsregler i kapittel VII. Kapitlet inneholder krav om forsvarlig saksforberedelse, høring og kunngjøring. Kommunen må for det første påse at saken er så godt opplyst som mulig.

Offentlige og private institusjoner og organisasjoner for de erverv, fag eller interessegrupper som forskriftene skal gjelde eller gjelder for eller hvis interesser særlig berøres, skal gis anledning til å uttale seg før forskriften blir utferdiget, endret eller opphevet. Så langt det trengs for å få saken allsidig opplyst, skal uttalelse også søkes innhentet fra andre. Dette vil være en omfattende prosess, men vil i tillegg sørge for at prosessen blir mer demokratisk.

Ut over det er også noen formkrav og krav til kunngjøring av forskrifter, som må følges.

Når kriterier gis i forskriftsform, er dette bindende regler på samme måte som en lovtekst, og i praksis er det viktig ikke å overse disse. Lokale forskrifter er bindende regler som gjelder innenfor kommunegrensen. Ønsker man å fravike bestemmelsene i forskriften, må forskriften eller vedkommende hjemmelslov gi adgang til dette. Regelverket er hierarkisk oppbygget med Grunnloven øverst, formelle lover deretter, så forskrifter og eventuelt annet regelverk. Dersom regler opprettes i forskriftsform vil det være vanskeligere å fravike disse sammenlignet med andre kommunale kriterier som ikke er opprettet som forskrift.

Trondheim kommune støtter forslaget om å fastsette dette som egen forskrift.

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår videre at kommunene pålegges å føre venteliste over personer som venter på langtidsplass jf forslaget § 3 -2 a. Den forrige regjeringen innførte "forbud" mot å føre ventelister på sykehjemsplass og viste til kommunehelsetjenesteloven som sier at om man har behov for øyeblikkelig hjelp, så skal man få det.

Det betyr i realiteten at kommunene ikke har anledning til å ha brukere på venteliste for sykehjemsplass hvis dette er det eneste tilbudet som gir brukeren god nok helse- og omsorgstjeneste. Trondheim kommune kan vise til at vi har gode rutiner som gir brukere gode tjenester også mens de venter på sykehjemsplass. Trondheim kommune vurderer til enhver tid tjenestebehovet og setter inn kompensierende tiltak i påvente av opphold. Tiltakene ivaretas av kommunens hjemmetjeneste når brukere må ha annet omsorgnivå, for eksempel ved et plutselig

Trondheim kommune

funksjonsfall, eller har pårørende som ikke lenger kan ivareta dem osv.

Trondheim kommune benytter i dag et eget plassadministrasjonsprogram og har til en hver tid full oversikt over hvilke personer som har fått vedtak om langtidsopphold i sykehjem eller bolig med heldøgns omsorgstjeneste. Det betyr at i praksis kan legge frem en slik venteliste til enhver tid. Helse- og velferdskontoret i bydelen fatter vedtak og følger reglene om forvaltningspraksis. Pr. dato får alle i Trondheim kommune med behov for langtidsopphold i sykehjem eller bolig med heldøgns omsorgstjeneste en plass innen 6 uker.

3. Helse- og omsorgsdepartementets høringsforslag

I utkast til forslag om endringer i pasient og brukerrettighetsloven § 2-1a er retten til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester presisert i lovteksten.

Regelforslaget vil i hovedsak være innrettet mot eldre pasienter og brukere. Regjeringen ønsker gjennom dette lovforslaget å gi en vesentlig styrking av brukerens rettigheter i praksis, og en sterkere forpliktelse for kommunene. Regjeringen ønsker å tydeliggjøre at alle med omsorgsbehov skal få en vurdering om rett omsorgsnivå. Regjeringen ønsker videre å legge et større press på kommunene gjennom en åpenhet om kriterier for tildeling og ventelister.

Regjeringen er i ferd med å igangsette et forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenesten. En del av forsøket innebærer at helsedirektoratet skal utvikle nasjonale tildelingskriterier. Gjennom forsøksordningen med statlig finansiering av omsorgstjenesten mener regjeringen at de får prøvd ut nasjonale kriterier for inntak til heldøgns pleie og omsorg. Inntil nasjonale kriterier er på plass forslår Helse- og omsorgsdepartementet at kommunene pålegges å gi forskrifter med kriterier for langtidsplass i egen kommune og å føre ventelister over personer som fyller kriteriene og venter på plass.

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår følgende nye bestemmelser i pasient og brukerrettighetsloven § 2-1 e

”Pasient eller bruker har rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester dersom dette etter en helse og omsorgsfaglig vurdering er det eneste tilbudet som kan sikre pasienten eller brukeren nødvendig og forsvarlige helse og omsorgstjenester”

4. Rådmannens vurderinger

Rådmannen mener Trondheim kommune langt på vei innfrir Helse- og omsorgsdepartementet pålegg om å gi forskrifter med kriterier for langtidsplass i egen kommune og føring av ventelister over personer som fyller kriteriene og venter på plass. Trondheim kommune har i dag kriterier, men disse er ikke nedfelt i egen forskrift. Rådmannen ser at forskriften må være tydelig og vi kan være mer tydelig overfor egne innbyggere på hvilke tjenester som kan forventes i Trondheim kommune.

Trondheim kommune mener at dagens kriterier i vedtaket om full sykehjemsdekning gir pasienten og brukeren trygghet og forutsigbarhet for at vedkommendes behov blir ivaretatt.

Helse- og omsorgsdepartementet vil pålegge kommunene å føre ventelister over brukere og pasienter som venter på langtidsplass. Trondheim kommune har i dag full oversikt over hvem som til enhver tid har vedtak og venter på langtidsopphold i sykehjem eller bolig med heldøgns

Trondheim kommune

omsorgstjeneste.

Forslaget om å presisere retten til sykehjems plass vil ikke medføre økonomiske eller administrative konsekvenser for Trondheim kommune. Men for mindre kommuner kan det medføre økte kostnader ved å måtte bygge opp saksbehandlingsrutiner der dette ikke er etablert tidligere.

Trondheim kommune stiller seg kritisk til en statlig finansiering av omsorgstjenesten. Statlig finansiering av kommunale sykehjemsplasser er ment å gjøre det mulig for staten å øke kvaliteten i omsorgstjenesten samt å sikre kompetanse og kapasitet i helse – og omsorgssektoren. Formålet med en statlig finansieringsordning er ment å sikre at de eldres behov dekkes på en bedre måte enn i dag og skal sikre et mer likeverdig tilbud på tvers av kommunene for alle eldre med behov for heldøgns omsorgstjenester i sykehjem.

Ulempen ved å la staten finansiere kommunale sykehjemsplasser vil være at kommunene i større grad vil fatte vedtak om plass i sykehjem fremfor å sette inn forsvarlige helse – og omsorgstjenester i hjemmet. Dette fordi kostnadene ofte vil bli store dersom man må sette inn omfattende tiltak for at det skal være forsvarlig å bo hjemme. Settes kommunale helse- og omsorgstjenester inn i hjemmet, er dette tjenester som kommunen selv må finansiere, mens en plass i sykehjem blir finansiert av staten. Ved å sørge for en statlig finansiering kan målet og fokuset med at brukere skal få bo hjemme lengst mulig, svekkes. Dette vil også være lite ønskelig og ikke bærekraftig over tid.

5. Oppsummering /konklusjon

Rådmannen støtter de endringer som er foreslått i den nye bestemmelsen i pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 e. og helse- og omsorgstjenesteloven 3-2 a.

Rådmannen mener det er viktig å sikre en mer systematisk samhandling med fastlegene. Dette for å sikre at helse- og velferdskontorene retter en forespørsel til behandlende lege hvor det går fram hvilke vurderinger som etterspørres, og behandlende lege skal gjøre en vurdering om funksjon og helsetilstand til personen det gjelder.

Trondheim kommune har utviklet kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller i tilsvarende bolig med heldøgns omsorgstjeneste og rådmannen støtter forslaget om at det innføres tilsvarende nasjonale kriterier.

Trondheim kommune har utformet administrative kriterier for tildeling, og rådmannen støtter forslaget om å fastsette dette i egen forskrift.

Trondheim kommune har til enhver tid oversikt over personer som venter på et langtidsopphold og støtter forslaget fra Helse- og omsorgsdepartementet om å pålegge kommunene å føre venteliste over personer som venter på langtids plass.

Trondheim kommune er enig at lovforslaget kan medføre at kommunene vil ha mer åpenhet for sine innbyggere gjennom å ha tydelige kriterier og kunne legge frem ventelister.

Trondheim kommune

Trondheim kommune mener en statlig finansiering av omsorgstjenesten kan føre til at målet og fokuset med at brukere skal få bo hjemme lengst mulig svekkes. Dette vil være lite ønskelig og ikke bærekraftig over tid.

Rådmannen i Trondheim, 12.11.2015

Helge Garåsen
kommunaldirektør

Eli Jahn Hjorth
rådgiver

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Vedlegg:

1. Høringsnotat- Rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester- kriterier og ventelister.
2. Kriterier for tildeling av heldøgns omsorgstjenester i helse- og velferdssenter.